

Esen
Dolma

Azteklerin kakao ağaçlarındaki lezzeti bulmasıyla başlayan serüven, bugün vazgeçemediğimiz bir alışkanlığa, çikolataya dönüştü. Tarihi bin yılları aşan bu lezzet önce Avrupa'ya, oradan da Osmanlı saray mutfaklarına geldi. Ancak 19. yüzyıla kadar elitlerin yediği bir ürün olmaktan öteye geçemedi. 20. yüzyılın ilk çeyreğinde ise Türkiye Cumhuriyeti tarihinde çikolata tutkusuyula bilinen çok önemli bir isim sahneye çıktı ve Elit Çikolata'yı kurdu: Todor Efendi diye de bilinen Todor Değirmencioğlu.

Aslında 1 Eylül 1923'te Ticaret Vekaleti tarafından tescil edilen markanın ismi 'Menage Chocolate'. Todor Efendi'nin çikolatası Menage, Türkiye'de yerli sermayeyle kurulan ilk çikolata fabrikasının ilk tescilli markası aynı zamanda. Ve o dönemden bu yana üretimine de aralıksız devam eden, Cumhuriyet'in en eski çikolata markası. 1924 yılına gelindiğinde 'Menage'in alt markalarından 'Elite' İstanbul'da Menage'dan da tanınır hale gelince, Todor Efendi marka ismi olarak 'Elite'le yola devam ediyor. Biz de hikayenin devamını Elit Çikolata ve Şekerleme Satış ve Pazarlamadan Sorumlu Genel Müdür Yardımcısı Gözde Küçük Adıyaman'dan dinliyoruz.

Atatürk'ün desteğiyle kuruluyor

-Todor Efendi'nin çikolata tutkusundan bahseder misiniz öncelikle?

Türkiye'deki bütün çikolata ve şeker markaları o dönem Rumlar tarafından kuruluyor. Todor Değirmencioğlu da müthiş girişimci bir insan. Tabii burada en büyük faktör Atatürk. Sonuçta herkes müteşebbis ruha sahip olabilir, hayalleri olabilir. Ama o hayalleri gerçekleştireceğimiz ortamın açılması, desteklenmesi lazım. Atatürk o ortamı sağlıyor. Bay Todor de gerçekten mutfağında otu-

Bu çikolata köklü geçmişi temsil ediyor

Türkiye'de yerli sermayeyle kurulan ilk çikolata fabrikası 'Menage' 1923'ten beri üretim yapıyor. Şimdiki adıyla 'Elit' Cumhuriyet tarihinin bir parçası. 90 ülkeye ihraç ediliyor, Orta Doğu ve Latin Amerika'da iyi biliniyor. Elit, ikinci yüzyılda da yurt dışında bayrağımızı dalgalandırmaya devam ediyor

rup kendi aletlerini yapıyor, hem de bir mühendislik eğitimi olmamasına rağmen. Ve kendini geliştirip çikolata yapmayı öğreniyor. Ancak Todor Efendi erken vefat ediyor. Bayrağı da eşi Teognosiya Hanım ve onun kardeşi Yorgi Elefteropulos devralıyor.

-Sonrasında Elit çikolatalarının arkasındaki isim kim oluyor?

Hristo Usta olarak tanınan Hristo Nikolaidi. 1930 yılında 13 yaşında Beyoğlu'nda Parizien Pastanesi'nde çırak olarak başlayan Hristo Nikolaidi, önce dönemin bir başka önemli çikolata markası Lion-Melba Fabrikası'nda, sonra da 1950'lerde Elit'te çikolata ustası olarak çalışmaya başlıyor. Hristo Usta 2006 yılındaki vefatına kadar Türkiye Cumhuriyeti'nin de en kıdemli çikolata ustası olarak biliniyor. Ve yine ölümüne kadar elini Elit'in üzerinden hiç çekmiyor.

-Teognosiya Değirmencioğlu'nun ölümünden sonra markayı kim devralıyor peki?

Teognosiya Hanım 1972 yılında vefat edince, sonraki yıllarda Melba ile birleşerek Lion-Melba olacak Lion Çikolata Fabrikası'nın kurucusu Yorgi Amaslidis'in oğlu Yani Bey, ortaklardan hiçbirinin çocuğunun Lion Melba'da çalışmaması yönündeki prensip kararları sebebiyle Elit'in başına geçiyor.

-Amaslidis'ten size nasıl geçiyor şirket?

Elit'in kurucusu Değirmencioğlu ailesi Atina'ya gitmeye karar verince Yani Amaslidis'in şirketin tamamını alacak imkanı ve yine o dönemki azınlık politikalarının da etkisiyle arzusu olmadığı için şirkete bir ortak aramıyor. Dedem Celal Küçük'ün yönetim kurulu üyesi olduğu holding, Lion Melba ile iş yaptığı Amaslidis ile dostluğu var ve güvendiği dedeme ortaklık teklif ediyor. Dedem "Bir, ben çikolatadan ne anlıyorum? İki, benim şirket alacak param yok. Üç de benim bir işim var zaten" diyor. Bay Yani'nin ısrarları karşısında dedem konuyu babamın da ortağı olduğu başka bir şirketin ortaklarına açıyor. Ve 1980 yılında babam dahil üç ortak Elit'e ortak oluyor. 1985'e gelindiğinde ise Elit'in tüm hisseleri Küçük ailesine geçiyor.

Hukuk fakültesinden Elit'in başına

-Babamız şirketin başına geçme fikrine ne diyor?

Babam o dönem hukuk okuyor. Okul çıkışı bir gün dedem soruyor babama, "Elit'i bilir misin" diye. O da üniversitede genç bir talebe ve Beyoğlu Çikolatası'ndan bahsederek diyor ki "Cebimde para olunca alıp yiyorum."

-Ashında bu, Elit'in o dönemde hem sektörde hem de dışarıda tanındığını gösteriyor, öyle değil mi?

Gözde Küçük Adıyaman: Hem perakende hem online'da profesyonel ve hediyeelik çikolata satışı yapıyoruz

Evet. Elit'in sektördeki önemini İnci Pastanesi'nin kurucusu Luka Zigoris çok güzel anlatıyor: "Ben ne zaman ki Elit ürünleri kullanmaya başladım, o zaman İnci Profiterol oldum."

"Eski ürünleri yaşatmaya devam ediyoruz"

-Cumhuriyet'in başından bu yana çikolata ve şekerleme tercihleri ne yönde evrildi?

Elit, çikolata dışında reçel, sakız ve yumuşak şeker de üretiyor. Herkes Elit Çikolata diye biliyor. Ama çok önemli bir şekerleme üreticisiyiz. Elit'in ilk dönemlerinden bazı şeyleri yaşatma sorumluluğumuz olduğunu düşünüyorum. Bu nedenle de sert bonbon şeker üretimine hala devam ediyoruz.

Çikolata ikram etmek o dönem önemli bir şey. Çünkü kolay erişilen bir şey değil. Elit de başta İstanbul'a sonra da Türkiye'ye çikolatayı sevdiren markaların başında geliyordu. 1930-1960 yılları arası içinden biriktirilen artist fotoğrafları çıkan çikolatalar çok revaçta. Eskiden bayramlarda ise genelde akide şekeri ya da lokum olurdu. Daha sonra bu şeker, yaprak

çikolata da dediğimiz madren çikolata ile çeşitlendi. Ardından baton denilen alüminyum sarğılı, babaannelerimizin evlerinden hatırladığımız çikolatalar çıktı. Tabii ki makinelerin de gelişmesiyle bayramlarda bunun yerini dolgu çikolatalar almaya başladı.

Son yıllarda vegan, şekerli ve glutensiz ürünlere olan ilgiyi de fark ettik ve bu kategoriye girdik. Bunun dışında hediyeelik çikolatalar eskiden pastaneden alınırdı, artık marketlerden alınır hale geldi.

"Beyoğlu Çikolatası'nı herkes biliyor"

-Bir de Beyoğlu'nun simgelerinden biri olan Beyoğlu Çikolatası var tabii.

Herkesin bir anısı var Beyoğlu'ndaki o dükkanda. Çok uzun seneler önce İstanbul'dan taşınıp da gelip orada ağlayanlar oluyor. Örneğin geçenlerde İspanya'da Elit'i anlatıyordum. Beyoğlu Çikolatası deyince sohbet başka bir yere evrildi çünkü İstanbul'a önceden gelmiş olanlar onu biliyor. Yani Elit de aslında Cumhuriyet tarihi gibi yüz yıllık köklü bir geçmişi temsil ediyor. •

